

BELASTING HEFFEN

Mijn moeder, inmiddels 86, kan nog altijd boos worden als het gaat over belasting betalen over de rente op een spaarrekening. Over het gespaarde bedrag is al belasting betaald; waarom dan nog een keer over de rente? En dat was ooit – voor de invoering van box 3 – een heffing over het daadwerkelijk ontvangen bedrag. Hoe leg je uit dat een heffing passend en rechtvaardig is? Dat is eigenlijk de vraag van mijn moeder.

Het boxensysteem kende aanvankelijk een heffing over het vermogen gebaseerd op een fictief rendement van 4 procent, belast naar een tarief van 30 procent. Effectief was dit 12 euro per 1.000 euro vermogen – te doen, zou je zeggen. Het was zeker eenvoudig en uitvoerbaar, maar rechtvaardig? Bij rendementen (veel) hoger dan deze 4 procent bleef het meerdere zo onbelast. Vanwege de dalende rente wijzigde het fictief rendement in 2017 naar een gestaffeld, ‘met de markt mee bewegend’ percentage. Dat vonden velen nog te hoog, want voor hen niet passend bij het daadwerkelijk behaalde rendement. Er werd geprocedeerd en uiteindelijk besliste de Hoge Raad dat deze box-3-heffing niet in stand kon blijven.

Voor mij bepalend in het arrest is dat de uitvoerbaarheid en het op peil houden van de belastingopbrengst niet opweegt tegen het verschil in belastingheffing tussen beleggers met hoge rendementen – die fiscaal bevoordeeld worden, want hun rendement blijft grotendeels onbelast – en spaarders wier lagere rendement relatief zwaar belast wordt. Daarmee is het een discriminerende belasting en ontbreekt de ‘fair balance’. Dat al vanaf 2015 gewerkt wordt aan een nieuw stelsel – dat niet verwacht wordt voor 2025 – helpt de wetgever niet. Dit betekent dat de heffing in box 3 beperkt wordt tot het feitelijke rendement, als dat lager is dan het fictieve rendement. Voorwaar een baanbrekend arrest en een duidelijk signaal richting wetgever. De wetgever die vervolgens deze heffing (tijdelijk) buiten werking heeft gesteld.

De twee voorliggende financiële problemen zijn nu: hoe zijn vermogensinkomsten rechtvaardig te definiëren en te belasten? En hoe kan het gat in de belastinginkomsten van 4 tot 5 miljard euro worden opgevuld? Bij deze rechtvaardigheid gaat het ook om het huidige verschil in belastingdruk op arbeidsinkomsten en vermogensinkomsten. Beide bepalen immers het besteedbaar inkomen en daarmee onze mogelijkheden in de maatschappij. Het belasten van het werkelijk rendement is overigens niet eenvoudig, bij rente- en dividendontvangsten is dat nog wel vast te stellen. Maar wat te doen met bijvoorbeeld huuropbrengsten en bijbehorende kosten? Met gerealiseerde vermogenswinsten of -verliezen? Rendement bestaat immers niet alleen uit de vergoeding maar ook uit waardeverandering. Wederom een niet gemakkelijke mix van politieke wil, eenvoud, rechtvaardigheid en de wens voor stabiele belastinginkomsten. Naast duidelijke wetgeving, vergt dat ook een goed bemenste Belastingdienst, waardoor handhaving mogelijk is. De staatssecretaris wordt inmiddels (gevraagd en ongevraagd) bestookt met tal van ideeën.

Dat vermogensinkomsten en -winsten niet (voldoende) belast worden is niet nieuw. In *Geschiedenis van de belastingen* (1969) schrijft De Vrankrijker: ‘De kleine man werd overal naar verhouding het zwaarst belast; de rijken genoten te veel vrijstellingen uit verouderde motieven. De grote humanist Erasmus is daartegen van leer getrokken.’ Het verklaart misschien de opbrengstgedachte – weinig heffen bij velen is makkelijker dan veel heffen bij enkelen – maar dat past niet (meer) in deze tijd. Het draagkrachtprincipe rechtvaardigt juist een progressieve heffing op het vermogen of de inkomsten daaruit.

Vergelijk dit alles met de loonheffingen. Zo’n 160 miljard euro komt binnen, zonder al te veel inspanning van de overheid; het meeste werk wordt onbezoldigd gedaan door de inhoudingsplichtige. Die stelt het belastbaar loon vast, berekent de verschuldigde heffingen en draagt deze ook af. In dit systeem is een nog snellere afbouw van de arbeids- en algemene heffingskorting een makkelijke oplossing voor het gat geslagen door de Hoge Raad. Rechtvaardig? Mijn moeder zou het wel weten.

Mr. J.R. (Remko) Hesse

Adviseur loonheffingen bij
Foseti bv

Column